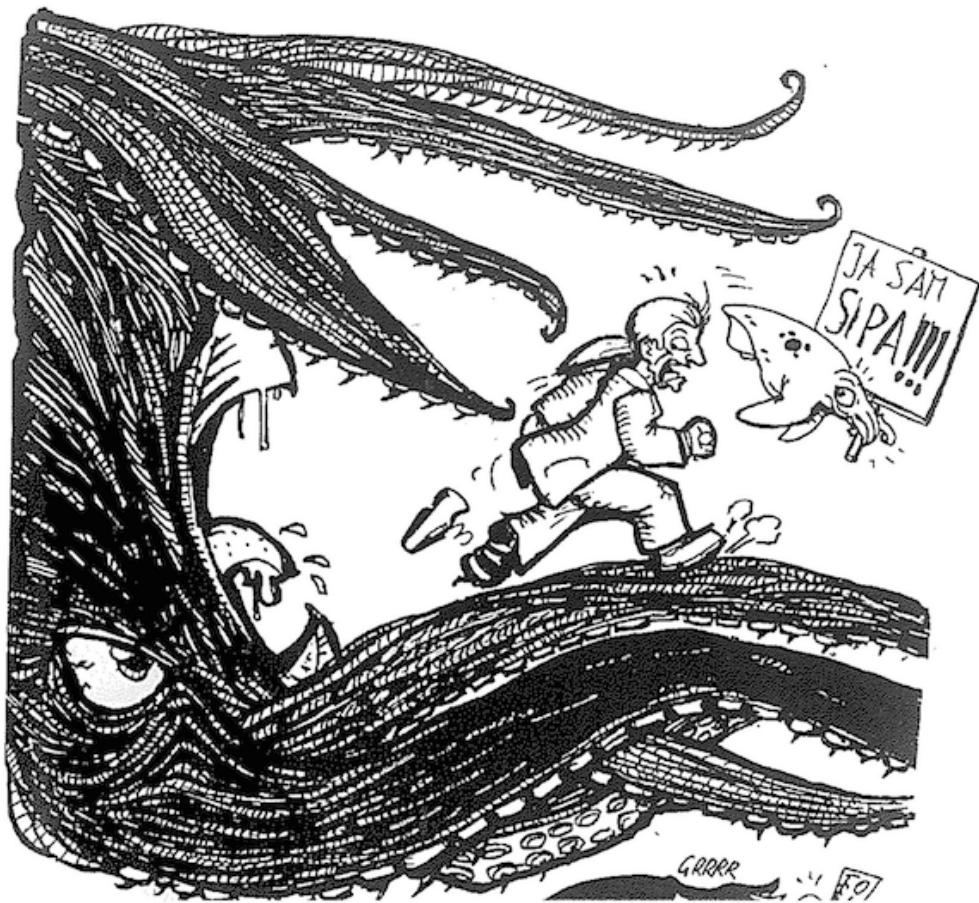

PERSIHK

BROJ 75

SFERAKON 2004.

UVODNIK

Ovaj Sferakonski broj fanzina "Parsek" u velikoj mjeri se oslanja na plodove Istrakona - konvencije što je održana samo mjesec dana ranije u Pazinu. S Istrakona donosimo podrobno izvješće i dva razgovora, no ovdje se želim osvrnuti na okrugli stol o stanju hrvatskog SF-a.

Okrugli stol o stanju SF-a u Hrvatskoj, uključujući fantasy te nadnaravni horror, održan je 27. ožujka 2004., u konferencijskoj sali pazinskog Spomen-domu, od 12:00 do 16:00 sati, pri čemu je bilo približno 40 prisutnih. Zbivanje su popratili mediji, uključujući i TV. Voditelj okruglog stola i moderator diskusije bio je Davor Šišović.

Okrugli stol otpočeo je prigodnim uvodom: Krsto A. Mažuranić pružio je povijesni pregled SF-a u Hrvatskoj; Milena Benini dala je prikaz stanja vezano uz časopis "Futura"; zadaća kratkog prikazivanja trenutačnog stanja SF-a pala je na urednika "Parseka".

Ključne teme i provizorni zaključci diskusije bile su:

1. Trenutačno stanje SF-a u Hrvatskoj, uopće - s osvrtom na ukupni broj ljudi koji se SF-om bave. Žiri udruge Sfera pokriva osjetnu većinu cijelokupne produkcije vezane uz žanr radi dodjeljivanja godišnje nagrade, a ove godine žirira cca. 85 autora. Pri tome treba uzeti u obzir kako većinu produkcije čine minijature te kako će desetak ili više autora minijatura vjerojatno odustati nakon prvog uratka. Dodaju li se autori koji su tijekom 2003. izostali (žirira se prethodna godina), kao i stanoviti broj prevoditelja, recenzentata, urednika i nakladnika - brojeći fizičke osobe - realistična brojka osoba aktivno uključenih u tekući SF u Hrvatskoj kreće se oko stotinu.

2. Izrada bibliografije hrvatskog SF-a. Pokušaja bibliografija ima; Živko Prodanović je započeo izradu jedne. Davor Šišović se založio također za izradu bibliografije, ali kao timskog pothvata. U svakom slučaju, bibliografija je nužna radi sistematizacije do sada učinjenog.

3. Stanje s urednicima, kritikom i esejistikom SF-a. Urednici, esejisti i kritičari SF-a su malobrojni, a osobito nedostaju urednici romana.

4. Odnos SF-a i tzv. mainstreama. Mišljenja su bila podijeljena, no zaključeno je kako daljnja diskusija na ovu temu ima smislu samo uz nazočnost glavnostrojavaša.

5. Osnivanje udruge koja bi okupljala ljude koji se SF-om profesionalno bave. Krsto Mažuranić dao je prikaz neuspjeha Hrvatske akademije znanstvene beletristike i fantastike (HAZBIF-a, na prijelomu 1997. i 1998. godine); zaključeno je kako diskusiju treba nastaviti u tom smjeru, te kako će se udruga ostvariti bude li potrebe za njom.

6. izdavanje antologije hrvatskog SF-a, što je dotaknuto marginalno.

Uopće, zaključeno je kako diskusiju treba nastaviti, po mogućnosti već na prvoj sljedećoj konvenciji - Sferakonu, i to u dva temeljna smjera: stanje SF-a uopće, odnosno profesionalna udruga kao zasebna tema.

Što se tiče ovog broja "Parseka", osvrćem se na ono čega nema: stripa i priručnika o (ne) pisanju SF-a. Naime, oni su ispušteni zbog manjka prostora, no Priručnik se nastavlja od sljedećeg broja. Što se tiče stripa, njegovo daljnje pojavljivanje nije toliko izvjesno, no uredništvo će poduzeti sve u tom smjeru.

"Parsek" na webu i dalje:

<http://parsek.sfera.hr/>

Kontakt:

parsek@sfera.hr

B.Švel

SH NEWS FLASH NEWS FLASH NEWS FLASH NEWS F

EUROCON 2004

Godišnja europska konvencija znanstvene fantastike održava se od 1972. godine, svake godine u drugoj zemlji ('83. Ljubljana, '86. Zagreb), a dolazeća se zove Bulgacon 2004 i održava se u bugarskom gradu Plovdivu između 5. i 8. kolovoza ove godine. Ulaz besplatan. Podrobne informacije na adresi:

<http://www.bgcon.org>

BESPLATNO!

Prva Sferakonska zbirka uopće - Zagreb 2004 - dijeli se ove godine besplatno. Opcija je otvorena do isteka zaliha, ukoliko se naručuje poštom troškovi iznose 10 kuna, a obrazloženje nakladnika za ovu akciju glasi: ta zbirka je definitivno prestala biti znanstvenom fantastikom. Provjerite je li tako. Zbirka se može naručiti na:

darko.macan@zg.htnet.hr

PROMOCIJE KNJIGA

Na ovogodišnjoj istarskoj konvenciji SF-a održane su promocije sljedećih knjiga:

Aleksandar Žiljak - zbirka priča Slijepe ptice

Danijel Šah - roman Crni zid

Mario Berečić - zbirka priča Željezna horda

Autora Marija Berečića predstavit ćemo podrobnije u sljedećem broju "Parseka", a s njegovim radom možete se upoznati i on-line:

HALL OF FAME - 2004

Dobitnici nagrade SFERA za 2004. godinu:

Minijatura:

Zoran Krušvar, Brodovi u tami

Kratka priča:

Viktorka Faust, Vrištac

Priča:

Danilo Brozovic, Prsti

Novela:

Dalibor Perkovic, Preko rijeke

Roman za djecu:

Zvonko Todorovski, Prozor zelenog bljeska

Roman:

Ivan Gavran, Sablja

Ilustracija:

Milivoj Ceran, "Vile hrvatskih pisaca"

Protosfera:

Jurica Palijan, Bili ste divna publika

Povelja:

elektronski fanzin NOSF; adresa:

<http://www.nosf.net>

http://www.elektronickeknjige.com/berecic_mario/zeljezna_horda/

ČOVJEK JE ČOVJEKU LIGNJA

Piše: Dražen Kačar

- Ali ja se ne mogu identificirati s lignjama - reći će Ksenija, zvana Zmajček, na sastanku mladih, pametnih i perspektivnih.

- Pa ti si nam lignja predvodnica - rekao je Teo. Mlad više i nije bio, ali je ostao perspektivan, koliko to već novinari mogu biti. O pameti su se mišljenja razilazila.

- Da probamo s radionicom nenasilnog rješavanja konflikata? - pokušao je Mladen.

- Ma, ne - reče Ksenija. - Takvih aplikacija će biti na bacanje.

- No, dobro - ponovo će Teo. - Zašto se baš ti ne možeš identificirati s lignjama?

- Zato što ne vidim dodirne točke. Što bismo trebali staviti na plakate? I lignje su ljudi?

- I lignje imaju pravo na život - reče Mladen.

- Kao i svi beskičmenjaci u Vladu - doda Teo.

- Onda će ispasti da se zalažemo za suživot s Vladom - ubacila se Sandra.

- Trebali bismo napraviti nešto protiv anti-homoseksualne kampanje.

- Ne mogu vjerovati da to itko ozbiljno shvaća - reče Ksenija.

- Još kako - reče Teo. - Lignje su popizdile i napadaju ljudi zato što su homoseksualne. Bilo na televiziji. A pare se jednom u životu i onda umru. Zato

se nekima nije problem identificirati - potapšao je Mladena po leđima.

- Ja sam biseksualan.

- Misliš da si tako povećavaš šanse? A mogao bi probati s lignjama. Floki kaže da su meke i podatne.

- Bit ćeš ti mekan i podatan-

- Ma, dosta! - oglasi se Ksenija. - Da probamo s nekakvim art projektom? Nizozemci vole financirati takve stvari.

* * *

Dakle, lignje. Lignje su letjele zrakom, kao nekoč Purgeri, ali se nisu rasprskavale u zenitu svojih promašenih života. Lignje su letjele u vojnim formacijama, sve do Zagreba, i putem napadale ljudi, stoku i političare kako im se i kad im se prohtjelo. Bilo je i lignji gerilaca koje su u zasjedama čekale na neoprezne žrtve i onda im se vješale o lica, davile ih krakovima i pipcima, a kljunovima oči kopale. U Crnoj Gori su, pričalo se, divovski lignjuni s dna Sredozemlja haraćili po priobalnim pličinama, ali ljudi su postajali sve nervozniji kako se ljeti bližilo kraju.

Gоворили су неки i да lignje pale i siliju, па čak i da se ljudskim mesom hrane, ali nije za vjerovati svemu što se moglo čuti tih dana. Lignjunska je propaganda tvrdila da su za te stvari krivi američki vojnici koji su priskočili u

pomoći mladoj i nezavisnoj demokraciji, ali peta kolona nije imala većeg utjecaja jer su joj vrata medija i uši naroda ostali čvrsto zatvoreni.

Uostalom, izgradnja NETO baza i plantaža je bila čvrsto dogovorena i plaćena, svi lokalni, regionalni i državni interesi namirenici i zadovoljeni i to nikakve lignje nisu mogle dovesti u pitanje. Samo su teroristi i njihovi dousnici mislili drukčije.

Mladenu je dosadilo silaziti u podrum svaki put kad bi se lignjunska eskadrila uspjela probiti u grad. Sirene su svirale i ljudi su se već utrenirano kretali prema zagušljivim skloništima. Nekima se to čak i svidalo; napokon su uspjeli pronaći društveni život.

Ksenija nikad nije išla ispod zemlje. Tvrđila je da su nakon lignji sigurno na redu šišmiši i da će se svi ovi u skloništima jednom gadno iznenaditi.

- Majka priroda se opet pobunila - rekla je Mladenu dok su stajali u prizemlju ispražnjenog nebodera. Lignje su navodno mogle probiti stakla, ali to nitko koga su poznavali nije bio.

- Možda nas potiče da evoluiramo u vodozemce.

- Ili nas potiče na revoluciju - nasmijala se. - S lignjama bismo se još i mogli dogоворити ili istrijebiti. Protiv korporacija nemamo šanse.

- Ali ti radiš za multinacionalnu korporaciju.

- Znam. Za razliku od mojih kolega koji ne misle da rade za multinacionalnu korporaciju. Njima su to samo ove velike, a njihova mala se ne računa. Nevjerojatni su.

- Valjda su im druge stvari važnije u životu.

- Da, kako nabaviti što više dionica. Uopće nisu svjesni svijeta oko sebe. Isto kao ni ona autistična ekipa s kojom se družiš na faksu.

Začuo se zvuk sirene za prekid zračne opasnosti, a uskoro su bili na putu prema obližnjem trgu s poludovršenom instalacijom "Sveti Juraj ubija lignju". Američki soldat na straži pored objekta ih je nezainteresirano promatrao.

Ksenija mu je mahnula i povikala:

- Živio drug Howard!

- Lignjun mora pasti! - odvrati ovaj veselo.

- Da bog da te Billy the Squid odnio - reče ona ispod glasa, trepćući okicama za svaki slučaj.

- Ako ni ovi nisu uspjeli pobiti lignje - ponovo se okrenula prema Mladenu - onda im nitko ništa ne može. Pa nema tko braniti korporativne interese. Treba iskoristiti pomutnju i promijeniti stanje stvari.

- Ali lignje su inteligentan oblik života - pobunio se Mladen. - Valjda se s njima može pregovarati. Ako zabranimo plovidbu tankera po Jadranu, što bi i nama bilo dobro-

- Kako ćemo onda istjerati Amere i Ruse? O domaćim izdajnicima da i ne govorim.

- Ne znam, ali sigurno se stvari mogu promijeniti i bez ratova.

- Previše smo mi mali da bi išta mogli mijenjati. Dok traje ovo s lignjama, sve su opcije otvorene. Kad bude gotovo, svi će ostati na zatečenim pozicijama.

- Nisi li se ti jednom zalagala za nenasilna rješenja?

- Ja? Upravo sam upisala kung-fu tečaj.

- Vidim da korporacijska plaća ima svoje prednosti.

Ksenija se nasmije i pogleda na sat: - Joj, kasnim. Dogovorila sam se s Filipom za kavu.

- Zar niste vas dvoje prekinuli?

- Jesmo, ali ga dugo nisam vidjela.

To reče i uteče.

* * *

- Vidi ih, Mladane - reče djed. - Letaju, letaju, al' ne dolaze blizu od kad smo im pod repom potpalili.

Baka je bila protiv odlaska u polje, ali djed je bio muško i tako u pravu po svim pitanjima, pa i po pitanju izlaganja jedinog unuka napadima letećih beštija. U njezinoj je nadležnosti ostalo izmoluti krunicu ili dvije za sretan povratak.

- Dođi da ti pokažem tehniku.

Djed ga je doveo do kamene kućice, otključao vrata i ponosno pokazao unutra. Uz zid do vrata je stajao arsenal. Štapovi s rašljama za hvatanje zmija, vile i kalašnjikov iz prošlog rata; njega se Mladen sjećao. A ostalo je trebalo upoznati. Sve američko.

- Odakle ti ovo?

- Došlo za vino i prošek. Sve će ti dati za dobar prošek - reče djed smiješći se.

Uzeo je bacač i iznio ga van.

- Gledaj sad. Staviš ovo na led, ovo uzmeš ovako, nanišaniš i tu pritisneš.

Iz cijevi je suknuo plamen, narančast kao sunce na zalasku, glasniji od bure i brži od zmije. Kad je djed pustio okidač, u zraku je ostao samo gusti crni dim i neprirodan miris paljevine.

- Evo, probaj.

Mladenu se bacač baš i nije milio, ali nije imao kud, pa ga je oprezno uezeo u ruke.

- Ovaj mi izgleda manji od onih na televiziji.

- Je. Iza onih velikih ništa ne ostane. S ovim moraš biti brži i spremniji, ali ti ostane lignja za ručak.

Mladen je uprtio bacač i okretao se u potrazi za prikladnom metom. Dvjestotinjak metara dalje je američki džip dizao oblak prašine po bijeloj cesti. Mladen ga je počeo pratiti otvorom cijevi.

- Nije njih briga što ostane, a što ne - nastavio je djed. - A ne bi ni mene bilo, da mi je vojna blagajna. - slegnuo je ramenima.

Mladen pritisne otponac i mlaz plamena pojuri prema džipu. Džip je bio predaleko da bi mu se išta dogodilo, ali je osjećaj bio dobar.

- Okupacijska sila - reče mrko.

- Neka njih - reče djed. - Mi ih zovemo Tatari.

- Zbog surovosti?

- Zbog umaka. Đavli daju umak za maslinovo ulje, a lignje s tatarskim umakom su ti bolje od pečenih prepelica.

- Ali te lignje su inteligentne.

- Baci ih na gradele, pa više neće biti

- đed je uzeo kalašnjikov i počeo ga rastavljati - Samo što su se poplašile, pa ih sad moraš čekati u zasjedi.

- Te lignje vjerojatno samo brane svoja staništa. Koliko smo otrova pobacali u zemlju i more, nije ni čudo. A ako mogu ratovati s nama, onda sigurno mogu i surađivati.

Djed je gledao nekamo preko nišana.

- Umjesto da probamo komunicirati s njima, mi ratujemo. Imaju i one pravo na život. Sigurno bi se i njima više sviđalo raditi nešto pametnije. Ne možeš lignje koje misle bacati na gradele. To je isto kao da jedeš ljude.

Djed ga je gledao u nevjericu, a onda je blago pocrvenio.

- Ma što je tebi, sinko? Pa nisam ja ljudozder da ljude jedem!

* * *

Mladen je besciljno lutao gradom s vojnim pozivom u džepu. Svi su bili pomalo zatećeni i nitko baš nije znao kako bi se postavio. Čak je i Ksenija branila Flokija od Teovih napada. A ni Teo se nije previše trudio; izgledalo je kao da ne zna kako bi se odnosio prema Flokiju, pa ga maltretira po inerciji.

Pretresali su sve metode izbjegavanja vojske kojih su se mogli sjetiti: sakaćenje,

izgladnjivanje i skrivanje na tavanu. Teo mu je ponudio ubrzani tečaj izigravanja ludila i neuračunljivosti. Nudili su mu promjenu spola, udaju za stranca preko Interneta ili prebacivanje u squat u nekoj od zemalja na sjeveru kontinenta. Ovo zadnje je čak i izgledalo ostvarivo, ali se Mladenu nije sviđalo, dijelom zbog neizvjesne budućnosti, a dijelom zbog bijega kao čina.

Padale su i ideje o protestima i diplomatskom pritisku, ali tad su valjda već svi osim njega bili pijani. Čitava stvar se izrodila u tulum, što i nije bilo tako loše. Sandra mu je cijelu večer pokušavala sjesti u krilo, ali on baš i nije bio raspoložen. Sandra je Sandra, ali dug domovini u džepu je bio težak i, izgledalo je, samo njegov.

Na kraju je ostavio društvo da se veseli i izšao van.

Noćni zrak je bio ugodno prohладan, ulice ugodno puste i poznate, a opet drukčije. Nije mu bilo prvi put da izlazi noću, ali to je sve bilo ranije, prije rata. Već je i zaboravio kako izgleda grad bez ljudi.

U grmu blizu njega je nešto šušnulo i Mladen se ukipio, zaustavljajući disanje dok su mu otkucaji srca postajali glasniji. Po prvi put je pravo pogledao oko sebe. Bio je predaleko od zgrada, već napolna u malenom parku, na otvorenom.

U grmu je šušnulo opet, a onda su na cestu izašle četiri noge, glava i rep i dva oka iz kojih je tudinska inteligencija promatrала uljeza. Srećom, mačke još uvijek nisu ratovale s ljudima.

Mladen je na trenutak gledao u mačku, a onda se okrenuo i žurnim korakom pošao natrag. Ovo je bilo glupo. Razmišljaо je da li da potrчи, na ulicama ionako nije bilo nikoga, ali mu se to činilo malo pretjeranim. Pomislio je kako je Sandra možda još uvijek slobodna, ali ni to nije djelovalo motivirajuće. Iza sebe je začuo otegnuto mijaukanje.

Počeo je trčati.

Odnekud ga je zaplijesnuo mlaz hladne morske vode i nešto sluzavo i teško mu se bacilo na glavu. Krakovi su se obavili oko grla, tvrdi kljun ga je snažno udario po čelu dok ga je omamljivao miris mrteve morske trave.

Pokušavao je rukama uhvatiti sluzave pipke, ali ovi bi se izmigoljili svaki put kad bi sklopio šaku oko njih. Uspio je nekako oslobođiti usta, više zahvaljujući sreći nego pameti.

- Ja sam na vašoj strani, lignjo mutava!

Pritisak oko glave je malo popustio, ali Mladen to nije primjećivao. Sva mu je pažnja bila koncentrirana na halapljivo gutanje zraka.

- Zašto se ja trudim oko mira i pregovora? - odmaknuo je krak koji mu se obavijao oko uha, pokušavajući ga usput zagrebati.

- Zašto svima govorim da su i lignje ljudi? - udario je šakom u nešto mekano na mjestu gdje mu je trebalo biti čelo.

Začuo se zvuk sličan ispuštanju zraka, a onda su ga krakovi stegnuli čvršće, ošinuli po vratu i ušima, a nešto

ljepljivo mu je navrlo u oči. Začuo je kreštavi glas dok su mu hladni pipci ulazili u grlo i nos.

- Ja sam sipa, pička ti materina! Svi ste vi isti. Misliš da si bolji od drugih zato što si protiv rata. I što se ti imaš sa mnom identificirati?

Mladen je zagrizao, instinkтивno, a onda i svjesno, kidajući Zubima živo meso. Ono na glavi je zacičalo, zaskvičalo i zavrištalo, pa skočilo u nebo ispuštajući za sobom mlaz crnila.

Mladen je ispljunuo krak koji se još uvijek grčio.

- Jebi se, lignjo - promrmljao je i nastavio trčati.

Kad se vratio, Sandra je bila slobodna.

SNIJEG

Piše: Zoran Vlahović

Drhtavim prstima je pritisakao tražilo na DigitAll FlatScreen 880 televizoru. Da ulovi nekoga, bilo koga, makar i Neprijatelja, sve bi opet bilo u redu...

Ali ekran je njegovim bolnim škiljećim očima pokazivao samo snijeg, kašasto braunovsko pretapanje crnih i bijelih točkica u vječitom plesu... Ništa što bi imalo veze s njegovim oštećenim vidom. Naprsto nije bilo slike, a ton je odavno stišao na nulu da ga šum ne izludi.

Sam u vikendici-Bogu-iza-nogu, kako ju je u šali ponekad nazivao, nije mogao upitati susjede hvataju li oni što, jer susjeda nije bilo kilometrima u krug... Možda ni dalje.

Starinski radio s elektronkama, što ga je jednom davno dovukao s tavana djedove kuće prvenstveno radi toplog žutog sjaja, krčao je i ranije, ali sada ni on nije ništa hvatao. Zadrhtao je i jače stegnuo laganu dekicu promrzlim prstima druge ruke, vraćajući prvu lažnojtoplini svoga tijela.

Posrećući kroz polutamu vratio se do kompjutera. Holo 3D Hexium na trideset i šest giga zujao je kao pčelica,

ali slika je usprkos satelitskom linku bila snijeg. Ništa što bi imalo veze s njegovim oštećenim vidom. Uz dahnuo je i zadrhtao.

Nesposoban dalje odlagati - ili opravdavati odlaganje pred samim sobom - okrenuo se prozoru i razgrnuo lake, ljetne zavjese.

Sve jače drhteći od zime koju ni dizelaš u podrumu neće još dugo odgađati, zagledao se van. Bilo je isto kao i jučer,isto kao i svakoga dana prošlog tjedna. Potpuno crno.

Ne, ne potpuno crno.

Dok su mu neosjećene, neprimjećene suze klizile niz svježim opekontinama izbrzdano lice, pod bliјedim refleksijama odsjaja s ekrana naslućivao je perifernim vidom, u monokromu iza ledenim ružama okovanog stakla, neznatne sive braunovske titraje. Sitne, sitne pahulje.

Ništa što bi imalo veze s njegovim oštećenim vidom, oštećenim nakon slučajno ugledanog bljeska.

Vani, u crnini popodneva ljetnoga dana, padao je snijeg.

Početak stoljeća kao da je vrijeme trilogija. Prvo smo odgledali Matrix, a sljedeći je, naravno pogadate:

Kina vrte, Čubi recenzira

GOSPODAR PRSTENOVA

Kao što netko reče, svijet se dijeli u dvije grupe. One koji su Tolkiena pročitali i one koji će to tek učiniti.

Da je Tolkien živ, danas bi sigurno lupao glavom u zid. Jer, da vidi koliko je Gospodar prstenova Petera Jacksona namlatio para, možda bi radije otišao u zatvor nego prodao filmska prava budžeto, navodno da pokrije neke dospjele porezne obaveze. S druge strane, nije ga pošteno optuživati kako je bio budala.

U Tolkienovo je doba, naime, ekranizacija njegove trilogije bila skoro pa nemoguća misija. Zamislite koliko bi se morao namučiti Ray Harryhausen (a on je kasnih pedesetih i šezdesetih bio the man kad ste htjeli animirana čudovišta) da prenese Tolkienovu viziju na celuloid. Čak ni Lucas iz perioda prve StarWars trilogije ne bi imao snage za tako nešto pokušati. Jedini je izlaz bio čisti crtani film. I to je 1978. počeo Ralph Bakshi (Mačak Fritz, Heavy Traffic i slično), ali je negdje stvar propala i nije odmakla dalje od prvog dijela. Bakshijevog se crtića mutno, vrlo mutno, sjećam s televizije. Ima na DVD-u, pa kog zanima, neka izvoli. Ali, neka zna kako

se radi o nedovršenom projektu.

Trebalo je, dakle, čekati razvoj kompjuterske animacije da se počne opet ozbiljno razmišljati o ekranizaciji Tolkiena. Konačno je taj posao odradio Peter Jackson. I što je postigao? Blago rečeno, emocije su nakon gledanja cijele trilogije (govorim ovdje o onom što je išlo u kina) pomiješane.

S jedne strane, s čisto tehničkog stanovišta, Jacksonova je vizija impresivna. Kompojplusnovozelandski pejzaži dali su bogato oslikanu fresku, prepunu visokih kula, dvoraca, velikih vojski, krvavih bitki, raznih čudovišta i bojnih sprava. Tu se nema što za prigovoriti, ni tehnički, a dobrim dijelom ni režijski (nije da nema nebulzoza, ali pustimo sad), ali kako davno napisah u ovoj rubrici, dobro znam što može komp samo ako je dovoljno jak i nemam namjeru pred time padati na dupe. Ne više.

S druge strane, sa stanovišta pričanja priče i tretmana likova, rupe su povelike. Iako je cijela priča uglavnom pregledna (a rizik je bio popriličan), problem su likovi. Ne da su glumci loši, oni su OK,

nego su mnogi likovi jedva skicirani, a i motivacija im je slaba.

Krenimo od samog početka: Čemu uopće cijela gužva? Sauron se budi. Da, pa kaj? Gdje smo mi to stekli dojam da je to nešto samo po sebi loše što treba zaustaviti svim raspoloživim sredstvima i žrtvama? Pa onda, ženski likovi. Komotno se moglo uštedjeti na honorarima za glumice. Stanje nije bolje ni s većinom drugih junaka i sve se zapravo svodi na Hobite (čije prijateljstvo postaje previše cendravo, da ne spominjem sad neke druge aluzije) i Goluma (koji kao šizofrenik ispada najbolje razrađen), te donekle na Aragorna, junaka koji se uzdiže do kralja. Dodajmo još tome niz negativaca koji na kraju ispadnu prilični paceri i luzeri, i slika je potpuna.

Problem je što stvar nakon nekog vremena hoće postati dosadna. Ima

neka granica (barem za inteligentnije gledatelje) gdje bitke prestaju biti dovoljne i gdje se traži i nešto drugo. A kad to izostane... E sad, da li je i sam Tolkien razradio sve kako treba, sasvim je drugo pitanje. Jackson je, međutim, trebao razmisliti da li tekst dramaturški nadograditi. Jer, ovako kako je ispalio, stvar prema kraju opasno pada. Što je šteta, jer započinje prilično dobro.

U svemu tome, doduše, Gospodar se prstenova savršeno uklapa u već skoro petnaestak godina američke produkcije SF i fantastičnog filma: tehnički savršeno, ali emotivno hladno, ako ne i glupo (Gospodar to ipak nije, bar ne pretjerano).

Bojim se da se na svijetu pojavila još jedna grupa. Oni koji nakon gledanja filma baš i neće nešto žistro posegnuti za Tolkiem...

SFMS (II. dio)

I dalje dokazujemo kako SF stane u SMS...

42 LASTE, Goran Konvični:

Prvog dana zime prof. Ludi je otkrio da proljeće čine točno 42 laste. Klimatska anomalijska pripisana je globalnom zatopljenju.

Konvencionalni svjetovi: Istrakon 2004

Izvješće "Parsekovog" uwebničara s konvencije koja se zaokruženošću i kvalitetom svrstala uz bok Sferakonu - Istrakon, Pazin, 26-28. ožujak 2004.

AL' SE NEKAD DOBRO JELO...

Piše: Dalibor Perković

Nakon svih najava i visokih očekivanja izazvanih oduševljenjem onih koji su Istrakon pohodili prošle godine, odlazak u Pazin potaknuo je dodatnu dozu radoznalosti. To se vidjelo i po pripremama - dok su odlasci na ostale izvanzagrebačke konvencije uglavnom bili usamljenički poduhvati skrpani u zadnji čas, na Istrakon se krenulo čoporativno, što automobilom, što vlakom, uz dogovaranje koje je trajalo nekoliko tjedana. I, uprincipu, očekivanja nisu bila iznevjerena - pokazalo se da je Istrakon dobro organizirana konvencija s priličnim brojem sadržaja i da nije nimalo pretjerano, usprkos upola manjem broju posjetitelja (službeno je prodano 250 ulaznica), svrstavati je uz bok Sferakonu.

Krenuli smo iz Zagreba u ranim subotnjim satima kako bismo stigli na okrugli stol o domaćem SF-u zakazan za točno u podne. Očekivanja su bila utoliko veća što je organizator okruglog stola Davor Šišović već neko vrijeme rajcao ekipu na internetu pokušavajući potaknuti diskusiju, tako da je

događaj, ako ništa drugo, bio propisno izreklamiran.

Možda će bolju ocjenu dati neki ozbiljniji kroničari, ali, ako bismo htjeli rezimirati, može se reći da ovaj događaj nije otiašao dalje od međusobnog plakanja na ramenu sudionika (zato je, valjda, to i zamišljeno kao okrugli stol, da nitko ne bi ostao prikraćen, nego se svi lijepo naslone ukrug) zbog nepriznavanja SF-a od strane "mainstream" književnosti. Neki sudionici su ustvrdili da to ionako nije cilj kojemu bi trebalo težiti, neki su rekli da je teško dobiti priznanje od drugih ako ga nemaš od svoje baze - uz potpitanje "zašto Hrvati ne čitaju hrvatski SF" - a neki su pronašli razne uzroke ovom problemu: manjak urednika, manjak izdavača ili manjak interesa što, u neku ruku, čini zatvoren krug. Međutim, nisam radio bilješke, a ovaj se tekst ionako ne bavi samim okruglim stolom, i zato ćemo sve to ostaviti za neku daljnju raspravu. Ono po čemu će taj događaj ostati zapamćen je i prvo javno pojavljivanje Krste Mažuranića nakon dugo godina skrivanja; Krsto je,

hvala na pitanju, i dalje žilav i glasan i ne da se smesti, a o sadržaju onoga što ima za reći svatko neka prosudi za sebe. U svakom slučaju, nadamo se da ćemo ga vidjeti i na Sferakonu, ako ni zbog čega drugog, onda zato što su stvari življe kad je on u blizini.

Sama diskusija i nije završila s nekim konkretnim zaključkom osim "dogovorili smo da ćemo se dogovorati". Možda je najbolji rezime dao DraženKa (koji je bio uredno prisutan na okruglom stolu): "Ja ne znam o čemu se ovdje razgovaralo, ali netko će o tome valjda napisati tekst o tome pa će onda valjda i to doznati."

Svakako treba napomenuti da je konvencija imala i međunarodni značaj. Naime, negdje usred Gorskog kotara uočili smo jednog obraslog autostopera, no tek kad smo projurili kraj njega nekome se upalila lampica. "Hej, nije li to onaj sferakonski Čeh?" začuo se povik i sve glave su se okrenule prema stražnjem staklu (na svu sreću, cesta je bila ravna tako da nismo završili u jarku). Međutim, prikaza je već nestala iz vidika i tek smo se nekih dvanaest sati kasnije, kad smo ga vidjeli na Istrakonu, uspjeli uvjeriti da nam se nije pričinilo. Naime, riječ je o čovjeku koji se, mislim, zove Oleg i koji se uspio sprijateljiti s ljudima još na prošlom (ili čak preprošlom?) Sferakonu i od tada se povremeno zaleti na jug Austro-Ugarske kako bi evocirao nostalgiju.

Treba spomenuti i dizajnersko-mehaničarsko-skulptorski uradak nazvan

"USS Istrakon". Riječ je o jednom fići, preuređenom ili unakaženom, ovisno o preferencijama, koji je glumio svemirski brod - sirotom bivšem prijevoznom sredstvu izvadili su motor, dodali radar, warp motore i još gomilu dodataka, unutrašnjost preuređili tako što su izbacili stara sjedala i dodali navigatorsku (?) konzolu i, na kraju, cijelog pofarbalu u sivo tako da se vozač, kao u tenku, morao oslanjati na suženo vidno polje kroz malo okno na mjestu vjetrobrana. Kako isti ne bi poslužio samo kao zahvalna meta fotografima, iskorišten je u dvije igre: u jednoj su se testirale inženjerske, a u drugoj kormilarsko-navigatorske sposobnosti (s ljudskim izvanbrodskim motorima koji su se brinuli za potisak i - posebno - kočenje; eh ta njutnovska mehanika...)

Najslabija točka konvencije bili su filmovi: s osam projekcija više su predstavljali aromatski dodatak nego nešto što bi se moglo nazvati programom. S jedne strane, može se reći da ljudi ne dolaze na konvencije kako bi gledali filmove, ali prava je istina da su tamne dvorane u kojima ne moraš pričati ni s kim i u kojima se možeš odmoriti od predavanja, kafenisanja, okruglih stolova, igranja, šetanja po hodnicima, razgledanja i aktivnog traženja što će sljedeće raditi nešto što dobro dode i najbolje organiziranom trodnevnom događanju. Doduše, svijetla točka tog dijela konvencije bio je film "Flesh Gordon", trash-porno verzija bazirana na svima poznatom stripu. Nismo ga

odgledali do kraja, ali spomenimo da se jedan od likova zove dr. Jerkoff, pa si možete misliti kako je to izgledalo.

...BAŠ

Najsvjetlijatočkanašegistrakoniranja bilo je kasnosubotnje natjecanje u eliminiranju palačinki. Isprva sam to natjecanje prekrižio vjerujući da se neću moći progrurati kroz horde izjelica, pogotovo nakon što je objavljeno da se primaju ukupno četiri natjecatelja. Zbog toga smo bez kompleksa navalili na fažol (u Hrvatskoj se to zove grah) - okrepnu za gladne posjetitelje koja je igrom slučaja stigla nekih sat vremena prije spomenutog događanja. I baš dok smo dovršavali repete, preko razglosa je javljeno da se još uvijek traže dobrovoljci za palačinka-natjecanje. Zamišljeno sam uzdahnuo, pogledao svoj prazan tanjur i napola pojedeni okrajak, znakovito podrignuo i zaključio da bi, poslije obilne večere, jedan besplatni desert bio sasvim u redu. Mislim, kad već nitko ne želi jesti palačinke, zašto pustiti da stvar propadne, zar ne? Nitko ne kaže da se zaista moram natjecati!

Zanimljivo, organizatori su morali doslovce navlačiti ljude za rukav kako bi prikupili četiri natjecatelja voljna da stave svoje želuce na raspolaganje općem dobru.

Ako sam ikada i imao ikakvih iluzija u pobjedu, one su se raspršile kad je dan znak za početak. Peđa, koji je sjedio desno od mene (da, isti onaj Peđa sa

šanka na RiKonu), očito se, kao i ja, prijavio s mišlu da zaista nema smisla odbiti ponuđeni, pa još k tome besplatni desert, ali da isto tako nema smisla raditi nešto zbog čega će ti kasnije biti zlo. Međutim, druga dvojica kolega shvatila su natjecanje vrlo ozbiljno i nakon nekoliko minuta zaključio sam da treba priznati kad se nađeš pred boljima od sebe i nakon toga sam se koncentrirao isključivo na uživanje u poslastici pouzdajući su u staru olimpijsku "važno je sudjelovati, a ne pobijediti".

Ovdje treba napomenuti da sam završio kao trećeplasirani. Međutim, s obzirom da su se prva dvojica, kad je prežderavanje završeno, morala ići ekspressno isprazniti, zadržavam pravo predstavljati se kao moralni pobjednik, bar što se tiče gastronomskog dijela. Za ostatak vidi dalje.

Ono po čemu će ovo natjecanje ostati zapamćeno i dulje od same konvencije su bile pauze između rundi prežderavanja, posebno ona druga kad su natjecatelji zamoljeni da otpjevaju nešto. Međutim, ne bilo što, nego isključivo neki domaći estradni uradak. Na sveopći užas moje desne polovice mozga, lijevaje zaključila da bi se mogla izvući na prezime i odvaliti nešto od Thompsona (koliko sam shvatio, tražilo se nešto ljestivo i jeftino, pa, kad već hoćete horror uživo, eto vam ga). Međutim, samozadovoljstvo je trajalo samo do točke kolege posljednjeg u nizu, nakon čega je Peđi i meni preostalo samo da jedan drugome izrazimo saučešće i konstatiramo da smo

deklasirani. Sad, neću gubiti vrijeme na opisivanje, jer je spomenuta točka bila doslovno neopisiva (na žalost, ne sjećam se imena natjecatelja, što mi je posebno žao jer je zaista zaslужio da ga se spomene - između ostalog i zato jer je pobijedio, i to zahvaljujući upravo svom performanceu). Za početak recimo da je otpjevao uvodnu pjesmicu iz "Malih letećih medvjedića". No, to je samo vrh sante - neopisivi dio se sastojao od prigodne plesne točke koju je pritom izveo. Vjerujte, nije me pretjerano lako impresionirati, ali ovo je bilo... pa... neopisivo. Možda se negdje na internetu nalaze fotke koje vam mogu prenijeti dio ugodaja, ali čak i uz to, smatrajte da ste prikraćeni za jedan jedinstven i neponovljiv doživljaj.

Na kraju, iako smo pojeli otprilike upola manje od kolega iz gornje polovice tablice (s tom razlikom što su naše palačinke nisu završile kao bljuštovina u pazinskoj kanalizaciji) Peđa i ja bi se u sljedećih nekoliko sati, svaki put kad bi se sreli na hodniku, pozdravili pogledima, supatnički uzdahnuli i sa smiješkom i bez riječi se potapšavši po nabreklim trbusima produžili svaki svojim putem, znajući da ovakvi ekstremni doživljaji mogu samo zbližiti ljude. I sasvim je moguće da ćemo u godinama koje dolaze, uz logorske vatre ili za konvencijskim stolovima, s veteranskom upornošću govoriti kako smo onomad, na Istrakonu dveiljadečetvrte, jeli palačinke...

Nedjelja je donijela antiklimaks. Nakon što smo obišli Pazinsku jamu i

zatim umalo zakasnili u dućan jer smo prekasno otkrili da se baš prošle noći sat pomaknuo na ljetno vrijeme (a neki su zbog toga i ostali gladni), vratili smo se na konvenciju daleko manje živahnu nego prethodne noći, što je, u neku ruku, bilo i razumljivo. Predstavljanje triju domaćih autora i njihovih zbirki i romana nije bilo posebno inspirativno, za predavanja nismo bili raspoloženi, tako da se ostatak dana sveo na meditiranje po okolnim bircevima, šetnju osunčanim Pazinom i, poslije svega, povratak u Zagreb.

Žao nam je što smo propustili: modnu reviju (zbog palačinki), "Phantom edit" i "Nemesis" (prikazano dan prije nego što smo došli), predavanje o Marsu Korada Korlevića (propušteno iz istog razloga), a da smo u petak bili u Pazinu, vjerojatno bismo onjušili kako je na predavanju Drage Plečka, čisto da vidimo jel' ima to ikakve veze s vezom. S druge strane, isplatilo se biti na izvlačenju "Futurine" nagradne igre jer smo dobili ukupno devetomjesečnu pretplatu, a i zabavili smo se na račun mališana koji je toliko napunio kutiju listićima da je pokupio otprilike trećinu nagrada, ali nitko se nije bunio jer je na kraju kutija ostala prazna (znakovito, posljednja dva listića bila su naša).

Na kraju, može se raspravljati govori li činjenica da se Istrakon organizira u gradu pedeset puta manjem od Zagreba u prilog dobroj organizaciji ili je riječ samo o olakotnoj okolnosti. Neke su stvari Pazinjanima iše na ruku - njihova konvencija održana je u lokalnom

društvenom domu čija je svrha zabava i slobodno vrijeme, dakle u prostoru stvorenom za SF konvenciju. Isto tako, u maloj sredini daleko od "metropole" (navodnici s razlogom) puno je lakše doći do sponzora i sredstava: od dva događanja od kojih se jedan održava u gradu s milijun, a drugi u gradu od 10.000 stanovnika, postotak uspješnosti svakako ide u prilog ovom potonjem. U Zagrebu nitko nije impresioniran "feštom ljubitelja malih zelenih" na

kojoj se pojavi 500 ljudi, dok je u Pazinu konvencija s 250 posjetitelja prvorazredni događaj. A to se vidi i po atmosferi koju je ekipa uspjela napraviti - za uspješnu konvenciju, uz materijalnu komponentu, vrlo je važan entuzijazam organizatora, a on je na Istrakonu bio na zavidnoj visini. Zbog toga im želimo svu sreću u vremenu koje slijedi i obećavamo da ćemo dati sve od sebe kako bismo ih posjetili i sljedećih godina.

"Privlačnost znanstvene fantastike leži ... u jedinstvenoj mogućnosti koju pruža za stavljanje običnih stvari u neobične kontekste, kao i neobičnih stvari u obične kontekste, pružajući tako svježe pristupe i perspektivu."

--Alexei Panshin

Znanstvena fantastika predstavlja modernu herezu i oštricu spekulativne imaginacije dok se hvata ukoštač s Tajanstvenim Vremenom - linearnim i ne-linearnim vremenom.

--Frank Herbert

Posljednjih godina na hrvatskoj SF sceni nedostaje friendly alien Krsto A. Mažuranić. Mnogi su se pitali što je s njim, gdje je, ljuti li se na koga?

interview://KRSTO MAŽURANIĆ:

Čuj, ja sam ti fosil...

Razgovarao: Boris Švel; Baku napisao: Krsto A. Mažuranić

Ne treba posebno predstavljati Krstu A. Mažuranića: jedan od osnivača udruge Sfera, recenzent, urednik "Future", višedesetljetni fan i živuća enciklopedija SF-a. Uvijek raspoložen za razgovor, uvijek dobre volje, pamti ga niz generacija koje je uvodio u znanstvenu fantastiku. Razgovor je voden u Pazinu, dana 27. ožujka 2004., na konvenciji SF-a Istrakon 2004., a u nastavku pročitajte Krstin tekst o prapočecima fandoma - uvodni dio, jer ćemo nastavke objavljivati u sljedećim brojevima.

Parsek: Krsto, možemo bez pretjerivanja reći da si jedna od živućih legendi hrvatskog SF-a. Međutim, posljednjih nekoliko godina nema Te ni vidjeti ni čuti. Zašto?

Krsto: Zdravstvene tegobe. Ne kanim elaborirati, nije ništa strašno, no nemrem sudjelovati kao prije. Meni je ovdje na Istrakonu lijepo, osjećam se super, no mislim si: kaj mi je to trebalo? Uostalom, i godine su to.

Parsek: Sto trenutačno radiš?

Krsto: Radim za gazdu iz Koprivnice, za "Šarenidućan". Prevodim. Na primjer, zbirku citata Marka Twaina, strip prema Hobitu i druge stvari.

Parsek: Među ostalim, poznata je Tvoja svojedobna inicijativa za osnivanjem profesionalne SF udruge (Hrvatska akademija znanstvene beletristike i fantastike, op.ur.), kao što je na ovom Istrakonu pokrenuta jedna takva svježa inicijativa.

Krsto: Dijagnoza je: kad je neka udruga bilo koji vrsti potrebna, ljudi je osnuju. Kad je Sfera bila potrebna, nastala je. Kad je bila potreba za Istrakonom - evo ga, tu je! Ne možeš ljudima na silu nametnuti udrugu. Osobno, mislim da je udruga potrebna, no pitanje je misle li i drugi ljudi tako?! Ovdje je na okruglom stolu bilo četrdesetak ljudi koji su o tome intenzivno razgovarali, i očito ih to zanima. To je dobra stvar.

Parsek: Iako nisi fizički prisutan, pratiš li zbivanja na hrvatskoj SF sceni?

Krsto: Nažalost ne. "Futuru" ne pratim, nemam internet, tu i tamo se čujem s ljudima, tako da neke pojmove

imam, ali ne može se reći da sam u toku sa zbivanjima, ne. No, ovdje na Istrakonu - a vidim da je veći od nekih Sferakona - vidim da je scena živa, življa nego ona koje se ja sjećam. Moram reći, fali mi to, sad sam na Istrakonu i uživam. Ali ponavljam: zdravstveni razlozi.

Parsek: Umorio si se od svega?

Krsto: Čuj, tu nema odlaska u penziju, ne možeš reći: eh, sad ja to više ne radim i bok. Točno je da sam ja svoj fanovski vrhunac doživio u Haagu '90. i u Glasgowu '95. (svjetske konvencije SF-a, op.ur.), kad smo kandidirali Zagreb za svjetsku konvenciju znanstvene fantastike, a nakon toga to više nije to. Izgorio sam, da, i pomirio sam se s tim.

Parsek: Pa ipak, pratiš li i dalje SF?

Krsto: Čitam, kak' ne! Uglavnom starije stvari. A sad, dok sam na Istrakonu, prvi put propuštam epizode

serijala Zvjezdanih staza na televiziji (smijeh).

Parsek: Za kraj, možeš li nam štogod preporučiti?

Krsto: S domaćim autorima nisam u toku. Serijal o Pernu autorice Ann McCaffrey, pa Prinčevi u amberu od Zelaznya što ih je na hrvatskom izdala kuća "Izvori" Damira Mikuličića, to je prema mojoj mišljenju vrhunac SF-a. No, ja sam ti fosil kaj se toga tiče: zadnjih pet-šest godina samo teoretski znam tko je kaj objavil, ali nisam to čitao. Pa onda fosilno i dalje čitam Poula Andersona te Isaaca Asimova.

Parsek: Hvala ti, Krsto!

Slijedi priča o početcima udruge Sfera, i uopće organiziranog SF fandoma u Hrvatskoj...

Uvodna baka

Piše: Dobri Dotepenec, Sanobor

U ljudskoj je naravi da se katkada zainteresira "a kako je sve to počelo?" Pa onda povjesničari imaju festival ako znaju - ili noćnu moru ako ne znaju.

Medu najviše vrhunce esefične beletristike ubrajam pripovijetku 900 baka R. A. Laffertyja ("Sirius" br. 99, op.ur.): istraživači na nekom planetu istražuju domorodačku etnologiju, pa otkriju kako ta rasa u svakoj generaciji ima samo jednu zajedničku mamu - one

ne umiru, nego kako koja ostari i postane baka odlažu ih u podrum na police. I tako oduvijek. I nadu istraživači taj podrum, a tamo na policama čuči uredno poslagano, kao u arhivi, 900 generacija živih baka! Dakle negdje na policama mora biti i prva najprva baka! A ako je prva, znat će kako je sve to počelo! Pa će im to reći a oni će se proslaviti jer će saznati najzagoneđnije pitanje svijeta i svemira: kako je sve to počelo?

Misljam, frigaj ti sve te teorije o protozoama i o evoluciji i Adamu i Evi i sve to, ova će im baka reći iz prve ruke!

I nađu oni prvu baku i pitaju je, a ona stara, mora se prisjetiti, a tu do nje čuči i njena kći (druga! baka) i unuka (treća!) i praunuka, i sve se one prisjećaju, i napokon se sjete, pa padnu u histeričan smijeh. Vrište od smijeha, i hihoću, "Oh kako je to bilo smiješno, kakva je to šala bila, kakva smiješna šala, urnebesna šala, najsmiješnija šala na svijetu..."

Smiju se i smiju, vrište od smijeha, nikako od silna smijeha da dodu do daha i ispričaju kako je sve to počelo... Kakva je to šala bila... Kakva smiješna šala...

Ja sam nešto kao "prva baka Cro-esef-fandoma" jer sam stjecajem okolnosti imao prste u tim početcima.. Točnije,

"jedna od tuceta prvih" (ugodno je kad te s divljenjem tapšaju po ramenu, ali fer je fer! Kako će se vidjeti, sve su izmislili drugi, a ja sam samo bio nazočan.). Pa si mislim, možda nije loše da o tome kažem sve što znam prije no što bude kasno. Prije no što posenilim, prije no što mi to ne postane presmiješno, "kakva smiješna šala" i sve to.

Ovo što slijedi (ovako iz vedra neba) subjektivna je šala pardon povijest da ne rečem historija Cro-esef-fandoma (naški bi se to valjda reklo "hrvatskoga ZBiF-navigijaštva"?). Rečeno drugačije, ovo su osobni memoari jednoga fosila.

A vjerujte mi, kakva je to šala bila...

Lijepi pozdrav!

(nastavit će se)

Ugodni pazinski zrak doveo je na Istrakon 2004 osobu bez koje SF u susjednoj Sloveniji ne bi postojao. Bila je to prigoda za razgovor koja se ne propušta.

interview://ŽIGA LESKOVŠEK:

Stanje u slovenskom SF-u je loše!

Razgovarao: Boris Švel

Žiga Leskovšek jedna je od stožernih pojava slovenske SF scene. Aktivan je tijekom tridesetak godina kao prevoditelj, recenzent, kritičar. K tome je bio pokretačkom snagom žanra znanstvene fantastike u Sloveniji, kako na profesionalnoj, tako i fandomskoj razini, što ga čini jedinstveno kvalificiranim dati prikaz stanja u slovenskom SF-u.

Parsek: Možete li nam opisati kako je počeo razvoj organiziranog SF-a u Sloveniji, kako je tekao, a osobito suradnju s društvom Sfera?

Leskovšek: Malo je neobičan bio taj početak. U Sloveniji smo krajem sedamdesetih čuli da je osnovana udruga Sfera, na brzinu smo formirali inicijativni odbor društva Nova i došli smo na SFerakon kao takav odbor, još nismo ni bilo društvo. Tako je počela ta suradnja. Tada je u Ljubljani djelovala još i Sekcija za spekulativno umetnost u kojoj je bio, recimo, Matjaž Šinkovec, a pojavila se i Konstelacija iz Celja. Izgledalo je kao da smo nekakva velesila, no - moram reći - malo toga se

dalje razvilo.

Došli smo dakle na Sferakon. Imao sam u Zagrebu puno prijatelja: Neven Antičević koji danas vodi "Algoritam" i njegovo poslanstvo SF-a se još vidi, zatim Krsto Mažuranić, Bruno Ogorelec, Vojko Kraljeta i drugi... U ono doba smo svi pisali, prevodili, međusobno komunicirali.

Suradnja se i dalje razvijala. Izdavali smo fanzin "Nova" - sjećam se da su se Zagrepčani tada jeli od muke kako mi izdajemo fanzin (smijeh). Ali su iste godine pokrenuli "Parsek", pa smo se onda mi jeli (smijeh). Oni ga još izdaju, ali kod nas je došlo do čudnih stvari... Ne bih se upuštao u detalje, ja sam samo pisao i prevodio, no uvijek ima oportunistika, ljudi u udrugama kojima je samo do osobne afirmacije. Pa se djelatnost Nove počela polako gasiti...

Parsek: No, tada je Slovenija ugostila i Europsku konvenciju SF-a?

Leskovšek: Utodobasmo organizirali dva velika skupa: Eurocon 1983. godine u Cankarjevom domu u Ljubljani. Svi su se skupili, gostovao je Aldiss, bilo

je puno ljudi, bio je to vrhunac udruge Nova. No, nakon toga nismo posustali: imali smo Orwellovo leto 1984., bila je to druga međunarodna konvencija, s puno predavanja, filmova...

Parsek: Koja je bila vaša uloga u svemu tome?

Leskovšek: Pa, pišem već tridesetak godina: kao autor, eseist, recenzent, prevoditelj... Bio sam bio predsjednik društva Nova, nekoliko mandata. Dosta sam surađivao i sa "Siriusom", bio sam i ondje recenzentom. Puno se radilo. No, kad je došlo do postupnog gašenja udruge Nova, nisam je mogao sam održati, niti sam htio biti sam. Umjesto toga, osnovao sam poduzeće "Terra" d.o.o., u okviru koje sam izdao antologiju Terra 1989. godine. Ni to poduzeće više ne radi, pa radim pod firmom Žige Leskovšeka. Objavio sam devet zbirki prijevoda, s povremenim komentarom.

Parsek: Bili ste dakle recenzent slovenske priče za zagrebački "Sirius"...

Leskovšek: Dobrano sam iskoristio tu poziciju, jer nisam čekao slučajne slovenske priče, već sam potražio takve priče sam, prema svojem znanju slovenskog science fictiona. Odabirao one koje su bile zbilja dobre, molio autore za suglasnost i pisao recenzije. Tako je u "Sirisu" objavljeno nekoliko doista fenomenalnih slovenskih priča koje se inače ne bi pojavile. U to doba imali smo zbilja plodnog autora, imenom Miha Remec, osam njegovih priča je tiskano, premda je on primarno romanopisac. Njegov roman Prepoznavanje sam

predložio za nagradu Sfera, i on ju je dobio 1981. godine. Remec je bio fasciniran, ja sam bio počašćen, a momci iz Sfere zadovoljni jer je roman bio dobar. Na mala vrata sam uvodio dobre priče, onda su ljudi u Sloveniji to vidjeli, pa sam mogao objaviti ne samo stare, već i nove rade. Primjerice, priču Žalosni virtuoz Same Kuščera ("Sirius" br. 120, op.ur.), koja se u Sloveniji nije mogla objaviti jer je bila predugačka. Tek petnaestak godina kasnije Kuščer ju je objavio u Sloveniji, u zbirci! Tako sam "gurao" slovensku kulturu u Hrvatskoj.

Parsek: Kakva je situacija danas?

Leskovšek: Loša. Za mene se doduše nije ništa bitno promijenilo, još uvijek radim i pišem, no situacija je loša. Cijelo vrijeme sam recenzent za list "Življenje in tehnika" i kuću "Tehniška založba", što znači da svaka priča koja se napiše prođe kroz moje ruke. I malo ih doista i prođe. Mislim da sam jedan od omraženih slovenskih kritičara. Moje recenzije uglavnom su negativne. U najnovijem broju "Življenja in tehnike" (br. 3, ožujak 2004., op.ur.) je priča Strah Andreja Rakovca i to je priča svjetske razine. I to je prva slovenska priča nakon dvije i pol godine! Ne popuštam! Dok me ondje drže, priče će biti svjetske razine.

Parsek: Koliko godišnje prođe slovenskih priča kroz vaše ruke?

Leskovšek: Malo. Desetak, petnaestak. Ne biste vjerovali, za svaku napišem podulju recenziju, dvije-tri kartice, kao što je nekad radio i Krsto

Mažuranić. No, nisam uzgojio autore. Ni jednoga, dobivam iznova besmislice od novih ljudi. Dobro, bio je Pavlovec, on je objavio četiri priče, onda je prestao pisati, ne znam zašto. Sada je tu Rakovec, ovo mu je treća priča, i na nju sam ponosan.

Parsek: Starija generacija?

Leskovšek: Ne pišu. Remec, Gradišnik, Pečjak, Kuščec - otišli su. Nema kod nas pravog medija. "Življenje in tehnika" objavljuje kratke priče, do dvadeset i pet kartica, ali to nisu ni novele ni romani.

Parsek: Kako stoji s izdavanjem knjiga?

Leskovšek: Romani se prevode, ali malo. Kad se pojavio film Starship Troopers, jedan nakladnik je odlučio tiskati taj roman, a ja sam mu pisao uvod. No, što s lošim romanom koji je izišao trideset godina prekasno? Objavljeno je nešto od Ursule Le Guin, pa i Anne Rice, ali to su usamljeni primjeri. Ova potonja nije ni SF, ali pričamo o fantastičnoj književnosti... Tu je i problem prijevoda: pozvali su me napisati recenziju romana Windhaven Georgea R.R. Martina (pisano zajedno s Lisom Tuttle, op.ur). Dobar autor, dobar roman, no prijevod je bio toliko loš da sam preporučio neka se ne prevodi. Bolje ga ne prevesti, nego da bude izgubljen za tržište zbog lošeg prijevoda! Konačno, postoji privatni nakladnik koji objavljuje SF, Bojan Meserko, no ni on to ne radi kako treba! Sve u svemu, romani se tiskaju radi otkupa po knjižnicama, da se pokriju

troškovi, a ne radi prodaje...

Parsek: Uvoz knjiga?

Leskovšek: Uvoze se strane knjige, uglavnom serijali: Star Trek, Star Wars, Asimov, Clarke, paperback je oko 4000 tolara (oko 125 kuna, op.ur.). Knjige domaćih autora su skuplje, ali mi ni nemamo broširanih izdanja, jer se nakladnicima ne isplate.

Parsek: Fanzini, konvencije?

Leskovšek: Ništa. Posljednja konvencija bila je 1984., fanzini su se odavno pogasili nakon nekoliko brojeva.

Parsek: Zvučite mračno.

Leskovšek: Tako jest. I još nešto: SF je jedini živući žanr u Sloveniji. Nema horora, fantasyja, westerna, krimića. Predlagao sam listu "Dnevnik" neka pokrene objavlјivanje kvalitetnih kratkih priča, no ondje postoji neki nekvalitetni, skraćeni, neautorizirani polu-prijevodi, pa su me odbili!

Parsek: Najljepša vam hvala!

// END();

"Znate, u SF-u vam se zbilja radi o ovome: velika realnost koja se provlači kroz stvarni svijet u kojemu živimo: realnost promjene. Znanstvena fantastika je istinska literatura promjene. Zapravo, to je jedina takva literatura koju imamo."

--Frederick Pohl

PARSEK je paradoksalno-sekularno glasilo SFera, Društva za znanstvenu fantastiku, Mešnička 1, 10000 Zagreb. Izlazi. Svi prilози vlasništvo i copyright autora. Urednik: Boris Švel. Naslovница: Filip "Cerebus" Cerovečki. Prijelom: (stihijski) Vedran Urbanc